

بسم الله الرحمن الرحيم
کتاب معماهای نهج البلاغه
تهیه و تنظیم: توسط valayat

- ۱- معماهای مشخصات نهج البلاغه
- ۲- معماهای مشخصات خطبه‌ها
- ۳- معماهای پیامبران
- ۴- معماهای فرمانداران و قضات
- ۵- معماهای شهرها و کشورها
- ۶- معماهای یاران حضرت علی - علیه السلام -
- ۷- معماهای دشمنان حضرت علی - علیه السلام -
- ۸- معماهای جنگ‌ها
- ۹- معماهای زنان
- ۱۰- معماهای شاعران
- ۱۱- معماهای حیوانات
- ۱۲- معماهای خلفاء
- ۱۳- معماهای ضرب‌المثلها
- ۱۴- معماهای مختلف

۱- معماهای مشخصات نهج البلاغه

۱. نهج البلاغه داراي چند خطبه مي‌باشد؟
 ۲. نهج البلاغه داراي چند نامه مي‌باشد؟
 ۳. نهج البلاغه داراي چند حکمت مي‌باشد؟
 ۴. طولاني‌ترين خطبه کدام است؟
 ۵. کوتاه‌ترين خطبه کدام است؟
 ۶. طولاني‌ترين نامه کدام است؟
 ۷. کوتاه‌ترين نامه کدام است؟
 ۸. طولاني‌ترين حکمت کدام است؟
 ۹. کوتاه‌ترين حکمت کدام است؟
 ۱۰. نهج البلاغه توسط چه کسي جمع آوري شده است؟
 ۱۱. جمع آوري نهج البلاغه در چه سالي و چه ماهي به اتمام رسیده است؟
 ۱۲. آخرين جمله نهج البلاغه درباره چه موضوعي مي‌باشد؟
 ۱۳. يکي از صفات حسنه‌اي که حضرت علي - عليه السلام - در اکثر خطبه‌ها به آن توصيه کرده و بر امام جمعه لازم است آن را در خطبه‌هاي نماز جمعه سفارش کند، کدام است؟
 ۱۴. نام قرآن چند بار در نهج البلاغه تکرار شده است؟
 ۱۵. عمده‌ترين بخشهاي نهج البلاغه بر چه عنصري پايه‌ريزي شده است؟
 ۱۶. چند آيه قرآن در نهج البلاغه آمده است؟
 ۱۷. در نهج البلاغه چند حديث نبوي ذکر شده است؟
- جواب معماهای مشخصات نهج البلاغه

- ج ۱. نهج البلاغه داراي ۲۴۱ خطبه مي باشد.
- ج ۲. نهج البلاغه داراي ۷۹ نامه مي باشد.
- ج ۳. نهج البلاغه داراي ۴۸۰ حکمت مي باشد.
- ج ۴. طولاني ترين خطبه، خطبه ۱۹۲ مي باشد که به خطبه قاصعه مشهور است.
- ج ۵. کوتاهترين خطبه، خطبه ۶۱ نهج البلاغه است، که در مورد خوارج مي باشد (لا تقاتلوا الخوارج ...)
- ج ۶. طولاني ترين نامه، نامه ۵۳ است، که مشهور به عهدنامه مالک اشتر مي باشد.
- ج ۷. کوتاهترين نامه، نامه ۷۹ است که خطاب به فرماندهان لشکرها مي باشد.
- ج ۸. طولاني ترين حکمت، حکمت ۱۴۷ مي باشد که خطاب به کميل بن زياد نخعي فرموده است.
- ج ۹. کوتاهترين حکمت، حکمت ۱۸۷ مي باشد که درباره کوچ کردن از دنيا است. «الرحيل و شيك» کوچ کردن (از دنيا) نزديک است! و حکمت ۴۱۸ که درباره صبر و بردباري مي باشد «الحلم عشيره» حلم و بردباري قوم و عشيره است.
- ج ۱۰. نهج البلاغه توسط سيد ابوالحسن محمدبن حسين الطاهر المناقب مشهور به سيد رضي (رحمه الله عليه) جمع آوري شده است.
- ج ۱۱. جمع آوري نهج البلاغه در ماه رجب سال ۴۰۰ ه.ق به اتمام رسیده است.
- ج ۱۲. آخرين جمله نهج البلاغه درباره دوست مي باشد که مي فرمايد: «اذا احتشم المؤمن اخاه فقد فارقه».
- به خشم آوردن و شرمنده ساختن دوست مقدمه جدائي از دوست است.
- ج ۱۳. در اکثر خطبهها حضرت علي - عليه السلام - به «تقوي» که مانع انجام همه گناهان است اشاره کرده است.
- ج ۱۴. نام «قرآن» ۴۱ بار در نهج البلاغه ذکر شده است. (توضيح اينکه مراد فقط کلمه قرآن است) البته در نهج البلاغه از قرآن تعبيرات ديگري شده است مثلاً «کتاب»، «کتاب الله»، «کتابه» و غيره.
- ج ۱۵. موعظه از مجموع ۲۴۱ خطبه نهج البلاغه ۸۶ خطبه موعظه و يا لا اقل مشتمل بر يك سلسله موعظه است مانند خطبه ۱۷۶ که با جمله «انتفعوا ببيان الله» آغاز مي شود و خطبه ۱۹۲ که به خطبه قاصعه و خطبه ۱۹۳ که به خطبه متقين معروف است. و از مجموع ۷۹ نامه در نهج البلاغه، ۲۵ نامه تماماً موعظه و يا متضمن جملههاي در نصيحت و اندرز و موعظه است. مانند اندرز نامه آن حضرت به فرزند عزيزش امام مجتبي - عليه السلام - که نامه ۳۱ مي باشد و فرمان معروف آن حضرت به مالک اشتر که طولاني ترين نامهها است (نامه ۵۳) و نامه ۴۵ که همان نامه معروف آن حضرت به عثمان بن حنيف والي بصره است. و از مجموع ۴۸۰ حکمت موجود در نهج البلاغه تماماً مشتمل بر پند، اندرز و نصيحت و موعظه مي باشد.
- ج ۱۶. ۸۷ آيه از ۴۳ سوره.
- ج ۱۷. ۱۶ حديث.

۲- معماهاي مشخصات خطبهها

۱. در خطبه ۱۷۴، حضرت علي - عليه السلام - کدام يك از خلفا را ستمکار و ظالم معرفي مي کند؟
۲. در خطبه ۱۷۴، حضرت علي - عليه السلام - چه کسي را متهم به قتل عثمان معرفي مي کند؟
۳. در خطبه ۱۶۶، حضرت علي - عليه السلام - عرب جاهليت را به تخم کدام يك از حيوانات تشبيه مي کند؟
۴. در خطبه ۱۶۶، حضرت علي - عليه السلام - براي خردسالان و بزرگسالان چه وظيفههاي را تعيين مي کند؟
۵. نام خطبههاي که حضرت علي - عليه السلام - در آن فتنهها و فسادهاي آينده را پيش بيني کرده است؟
۶. در کدام خطبه حضرت علي - عليه السلام - براي طلب باران دعا مي کند؟
۷. خطبههاي که حضرت علي - عليه السلام - صفات پرهيزگاران را ذکر کرده است، کدام است؟
۸. در خطبه ۱۳۵، حضرت علي - عليه السلام - لقب «پسر لعين»، «ابتر»، «درخت بي ريشه» را به چه کسي نسبت مي دهد؟
۹. در خطبه ۱۳۱، حضرت علي - عليه السلام - چه کسي را اولين نمازگزار بعد از پيامبر - صلي الله عليه و آله - معرفي مي کند؟
۱۰. کدام خطبه را حضرت علي - عليه السلام - پس از قتل عثمان و در آغاز حکومت ظاهري خود ايراد فرمودند؟
۱۱. کدام خطبه را حضرت علي - عليه السلام - در کنار قبر فاطمه زهرا - سلام الله عليها - هنگام دفن او ايراد کردند؟
۱۲. در خطبه ۲۱۰، حضرت علي - عليه السلام - روايان حديث را به چهار گروه تقسيم مي نمايند، آن چهار گروه کدامند؟
۱۳. سه تن از اصحاب رسول خدا - صلي الله عليه و آله - که در خطبه ۱۸۲ به آن اشاره شده کدامند؟
۱۴. در کدام خطبه حضرت علي - عليه السلام - خبر از غيبت حضرت مهدي (عج) مي دهد؟

۱۵. نام خطبه‌ای در نهج البلاغه است که حضرت علی - علیه السلام - درباره غصب خلافت و حقانیت خود برای خلافت شرح می‌دهد؟
۱۶. در کدام خطبه حضرت علی - علیه السلام - سن خود را مطرح می‌کند؟
۱۷. آخرین خطبه حضرت علی - علیه السلام - کدام است؟
۱۸. کدام خطبه است که بعد از خواندن آن، مخاطب حالت غش به خود پیدا کرد و درباره چه موضوعی می‌باشد؟
۱۹. کدام حکمت را حضرت علی - علیه السلام - در قبرستان کوفه ایراد کرده‌اند و خطاب به چه کسی می‌باشد؟
۲۰. کدام خطبه را حضرت علی - علیه السلام - در حالت خشم و غضب ایراد فرموده‌اند و فلسفه آن چیست؟
۲۱. کدام خطبه بود که بعد از ایراد آن توسط حضرت علی - علیه السلام - مردم به گریه افتادند؟
۲۲. کدام خطبه را حضرت علی - علیه السلام - بر روی سنگ ایراد فرمودند و محل ایراد خطبه کجا بود؟
۲۳. در خطبه قاصعه، حضرت علی - علیه السلام - بنیانگذار خانه کعبه را چه کسی معرفی می‌کند؟
۲۴. حضرت علی - علیه السلام - در کدام خطبه خودش را ضامن رستگاری انسانها در آخرت قرار می‌دهد؟
۲۵. خطبه‌ای در نهج البلاغه به معنای یکی از اعضاء شتر که شبیه به شش گوسفند می‌باشد و شتر هنگام هیجان و نفس زدن آن را از دهان خود بیرون می‌آورد؟
۲۶. نام یکی از بازارهای کوفه که در خطبه ۴۷ به آن اشاره شده است؟
۲۷. در خطبه ۵۰ حضرت علی - علیه السلام - منشأ و سبب فتنه و فساد را در چه می‌داند؟
۲۸. در خطبه ۵۳ حضرت علی - علیه السلام - هجوم و ازدحام مردم را برای بیعت به چه چیزی تشبیه می‌کند؟
۲۹. در خطبه ۷۸ چه کسی از طریق علم نجوم حضرت علی - علیه السلام - را از رفتن به جنگ خوارج برحذر داشت؟
۳۰. در خطبه ۷۸ حضرت علی - علیه السلام - آموختن چه علمی را نهي می‌کند؟
۳۱. نام خطبه‌ای در نهج البلاغه که به معنای «نورانی و برجسته» می‌باشد؟
۳۲. در کدام خطبه حضرت علی - علیه السلام - فوائد اعضا بدن انسان را بیان می‌کند؟
۳۳. نام خطبه‌ای که به معنای «اشخاص» می‌باشد؟
۳۴. در خطبه ۹۲ حضرت علی - علیه السلام - بنی امیه را به کدام يك از حیوانات تشبیه می‌کند؟
۳۵. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۹۶ پراکندگی اصحاب خود را در جنگ با اهل شام به پراکندگی فرزندان چه کسی تشبیه می‌کند؟
۳۶. نام دو واحد پولی که در خطبه ۹۶ ذکر شده است، چیست؟
۳۷. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۹۹ چه کسانی را به ستارگان تشبیه می‌کند و وجه تشبیه چیست؟
۳۸. نام خطبه‌ای است که به معنای «پیشگویی و غیبگویی» می‌باشد؟
۳۹. نام خطبه‌ای است که اگر دو حرف آخر آن را حذف و به حرف اول ضمه و حرف دوم تشدید اضافه نماییم به معنای شخص تحصیل کرده و دانشمند است و اگر حرف اول و سوم را حذف کنیم، به معنای «گوست» می‌شود؟
۴۰. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۰۸ نام کدام شهر را به «بطحاء» یاد می‌کند؟
۴۱. عوامل دهگانه‌ای که حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۱۰ برترین وسیله تقرب به سوی خدا می‌داند، کدام است؟
۴۲. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۱۰ خواندن کدام يك از کتابهای آسمانی را بهار قلبها می‌داند؟
۴۳. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۳۳ چه نوع از تفسیر قرآن را یادآور می‌شود؟
۴۴. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۵۵ کدام يك از فروع دین را از اخلاق خدای سبحان می‌داند؟
۴۵. در خطبه ۱۷۵ حضرت علی - علیه السلام - چه چیزی را شفا دهنده بزرگترین دردها معرفی می‌کند؟
۴۶. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۷۵ چه ظلمی را قابل بخشش نمی‌داند؟
۴۷. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۷۵ چه ظلمی را قابل بخشش می‌داند؟
۴۸. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۷۵ چه ظلمی را قابل قصاص می‌داند؟
۴۹. در خطبه ۱۹۲ لقب دو پادشاه ایران و روم ذکر شده، نام آن دو پادشاه را بنویسید؟
۵۰. نام غاری است در خطبه ۱۹۲ که در آن غار به پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - وحی نازل شده است؟
۵۱. نام خطبه‌ای است در نهج البلاغه که به معنای «تشخوار کردن» و یا «تحقیر کردن» است؟
۵۲. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه قاصعه عبادت ابلیس را چند سال بیان می‌کند؟

۵۳. در خطبه قاصعه نام یکی از پادشاهان زمان حضرت موسی - علیه السلام - ذکر شده است که اگر دو حرف اول آن را حذف کنیم، به معنای «همکاری و مساعدت» است و در ضمن نام یکی از برادران حضرت زینب - سلام الله علیها - می‌شود که در کربلا در رکاب حضرت امام حسین - علیه السلام - به شهادت رسید؟
۵۴. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۲۸ مدال بُرد و باخت در آخرت را چه می‌داند؟
۵۵. در نامه ۲۴ وصیت مالی حضرت علی - علیه السلام - خطاب به کدام یک از فرزندان می‌باشد؟
۵۶. اولین خانواده اسلامی که در خطبه ۱۹۲ معرفی شده است کدام خانواده است و اعضاء آن چه کسانی هستند؟
۵۷. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۹۲ (قاصعه) منزلت خود را نسبت به پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - چه می‌داند؟
۵۸. حضرت علی - علیه السلام - در وصیت نامه خود به امام حسن - علیه السلام - (نامه ۳۱)، تفاوت انسان و حیوان را در چه می‌داند؟
۵۹. در حکمت ۱۱۳ هیجده موضوع اخلاقی ذکر شده است، آنها را بیان کنید؟
۶۰. در نامه ۲۴ چه کسی نخستین وصی حضرت علی - علیه السلام - معرفی شده است؟
۶۱. حضرت علی - علیه السلام - در حکمت ۳۸ ترسناکترین و هولناکترین تنهایی را در چه می‌داند؟
۶۲. حضرت علی - علیه السلام - در حکمت ۳۸ دوستی با چهار گروه را نهی فرموده است، آن چهار گروه کدامند؟
۶۳. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۹۲ بزرگترین دام شیطان را چه می‌داند.
۶۴. حضرت علی - علیه السلام - در نامه ۲۶ بزرگترین خیانت را خیانت به چه کسانی می‌داند؟
۶۵. حضرت علی - علیه السلام - در حکمت ۳۹ برنامه زندگی مؤمن را به چند بخش تقسیم می‌کند؟
۶۶. عوامل نشاط روح که در حکمت ۴۰۰ آمده است، کدامند؟
۶۷. حضرت علی - علیه السلام - در نامه ۵۰ حقوق متقابل چه کسانی را متذکر شده است؟
- جواب معماهای مشخصات خطبه ها
- ج ۱. حضرت علی - علیه السلام - در این خطبه عثمان را ظالم و ستمکار معرفی می‌کند.
- ج ۲. در این خطبه حضرت علی - علیه السلام - طلحة را به قتل عثمان معرفی می‌کند.
- ج ۳. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۶۶، عرب جاهلیت را تشبیه به تخم افعی می‌کند.
- ج ۴. در خطبه ۱۶۶ حضرت علی - علیه السلام - به خردسالان و بزرگسالان می‌فرماید: «لیتاس صغیرکم بکبیرکم، و لیراف کبیر کم بصغیرکم».
- «باید خردسالان شما از بزرگسالان پیروی کنند و بزرگسالان شما به کودکانان رؤوف و مهربان باشند.
- ج ۵. خطبه ملاحم. [۱] (ملاحم به معنای خبر از آینده و پیشگویی می‌باشد.) در این خطبه حضرت علی - علیه السلام - در باره خداوند و رسول اکرم - صلی الله علیه و آله - مطالبی را متذکر شده‌اند و در مورد فتنه بنی امیه وقایعی را پیش بینی نموده‌اند.
- ج ۶. در خطبه ۱۱۵ و ۱۴۳، حضرت علی - علیه السلام - برای طلب باران دعا می‌کند. مستحب است برای طلب باران در موقع خشکسالی، مؤمنین دعا کنند و دو رکعت نماز را، نماز استسقاء گویند. این نماز، طبق فتوای همه علمای شیعه مستحب است.
- ج ۷. خطبه متقین. خطبه ۱۹۳ نهج البلاغه می‌باشد که حضرت علی - علیه السلام - در این خطبه بیش از یکصد صفت را برای متقین ذکر می‌کند.
- ج ۸. حضرت علی - علیه السلام - القاب «پسر لعین»، «ابتر» و «درخت بی ریشه» را به مغیره بن احنس می‌دهد که قصه از این قرار است: هنگامی که مشاجرهای بین امام - علیه السلام - و عثمان در گرفت، مغیره به عثمان گفت: من به جایی تو پاسخگویی او خواهم بود.
- امام - علیه السلام - به مغیره فرمود: «یابن اللعین الا بتر والشجره التي لا اصل لها و لافرع انت تکفینی؟» ای پسر لعین ابتر (بی‌فرزند)! وای درخت بی‌ریشه و شاخه! تو به حساب من می‌رسی و خود را با من برابر می‌دانی! ج ۹. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه ۱۳۱، خودش را اولین نمازگزار در اسلام بعد از رسول خدا (ص) معرفی می‌کند.
- ج ۱۰. حضرت علی - علیه السلام - خطبه ۱۷۸ را بعد از قتل عثمان و در آغاز حکومت ظاهری خود ایراد فرموده است.
- ج ۱۱. خطبه ۲۰۲. روایت شده که این سخن را امام - علیه السلام - در کنار قبر فاطمه (س) سیده زنان جهان، به هنگام دفن او ایراد فرموده است و گویا با پیامبر اکرم (ص) سخن می‌گوید. (السلام عليك یا رسول الله ...)
- ج ۱۲. در این خطبه حضرت علی - علیه السلام - راویان حدیث را به چهار گروه تقسیم نموده است: منافقین، اشتباه کاران، اهل شبهه، حافظان راستگو.

ج ۱۳. سه نفر از اصحاب رسول خدا (ص) که در این خطبه ذکر شده عبارتند از: عمار، ابن تیهان، نوالشهادتین.

ج ۱۴. در خطبه ۱۸۲.

حضرت علي - عليه السلام - درباره غيبت حضرت حضرت مهدي (عج) مي فرمايد: «فهو مغترب اذا غترب الا سلام، وضرب بعسيب ذنبه...» «او پنهان خواهد شد هنگامی که اسلام غروب می کند و همچون شتری که از راه رفتن مانده بر زمین قرار می گیرد و سینه اش را به آن می چسباند. او باقی مانده ای است از حجت های خدا و خلیفه و جانشینی است از جانشینان پیامبران!

ج ۱۵. خطبه شقشقیه که خطبه سوم نهج البلاغه می باشد. در این خطبه ابتدا از غصب خلافت شکایت می کند سپس ترجیح صبر بر قبول خلافت را متذکر می شود و آنگاه بیعت مردم با خود را یادآور می گردد.

ج ۱۶. در خطبه ۲۷. در این خطبه می فرماید: «لقد نهضت فیها و ما بلغت العشرين، و هانذا قد درفتعلي الستین» من هنوز به بیست سالگی نرسیده بودم که در میدان جنگ اسب می تاختم و اکنون بیش از شصت سال از عمرم می گذرد.

ج ۱۷. خطبه ۱۴۹ از نهج البلاغه.

در این خطبه حضرت علي - عليه السلام - در مورد حتمی بودن مرگ برای همه انسانها مطالبی را متذکر می شوند، بعد وصیت خود را بیان می دارد و به دو چیز سفارش می کند:

۱. اعتقاد به توحید و یگانگی ذات اقدس اله.

۲. حفظ سنت و شریعت محمد (ص).

ج ۱۸. خطبه «همام» که درباره صفات متقین می باشد. [۱]

ج ۱۹. حکمت ۱۴۷ که خطاب به کمیل بن زیاد نخعی می باشد.

ج ۲۰. خطبه ۹۱ که به خطبه «اشباح» معروف است.

ج ۲۱. خطبه ۸۳ که به خطبه «غرا» مشهور است.

ج ۲۲. خطبه ۱۸۲. محل ایراد خطبه در کوفه بود.

ج ۲۳. حضرت آدم - عليه السلام - .

ج ۲۴. در خطبه ۲۴ «فعلي ضامن لفلجكم اجلا ان لم تمنحوه عاجلا» یعنی: اگر در دنیا رستگار نشدید پس علي ضامن رستگاری شما در آخرت است. (البته در صورتی که تقوای الهی و سیر به سوی حق داشته باشید و تکالیف شرعی را انجام دهید)

ج ۲۵. خطبه شقشقیه سومین خطبه نهج البلاغه.

ج ۲۶. عکاظ. [۲]

ج ۲۷. پیروی از خواهشهای نفس.

ج ۲۸. به ازدحام شتران تشنه هنگام آشامیدن آب.

ج ۲۹. عقیف برادر اشعث بن قیس

ج ۳۰. علم نجوم.

ج ۳۱. خطبه غراء هشتاد و دومین خطبه.

ج ۳۲. خطبه ۸۲.

ج ۳۳. خطبه اشباح (خطبه ۹۰).

ج ۳۴. به شتر پیر لگد انداز (چموش) و بدخو که هنگام دوشیدن، دوشنده را با دندانش گاز می گیرد و بدستش بر سر او می کوبد و با پایش لگد می زند و از دوشیدن شیر جلوگیری می نماید. این کنایه از آن است که بنی امیه به نیکان ادبیت می رسانند و آنها را می کشند و از بیت المال مسلمین به مستحقین نمی دهند.

ج ۳۵. فرزندان سبا. [۳]

ج ۳۶. درهم و دینار.

ج ۳۷. خاندان پیامبر اکرم - صلي الله عليه وآله - ، و وجه تشبیه آن است که هر زمان ستاره ای در آسمان ناپدید شود ستاره ای دیگر بجای او آشکار می گردد و همچنین خاندان پیامبر - صلي الله عليه وآله - که اگر یکی از آنها از دنیا برود دیگری بجای او قرار می گیرد و هیچگاه زمین از وجود آنها خالی نمی ماند.

ج ۳۸. خطبه ملاحم. [۴]

ج ۳۹. خطبه «ملاحم» که با حذف دو حرف آخر (حم) و اضافه کردن ضمه به حرف میم و تشدید به حرف دوم «ملا» می شود و با حذف حرف اول (م) و حرف سوم (أ) «لحم» می شود که به معنای گوشت است.

ج ۴۰. مکه معظمه.

ج ۴۱. :

۱. ایمان به خدا و رسولش.

۲. جهاد در راه خدا.

۳. کلمه اخلاص (گفتن لا اله الا الله)

۴. نماز

۵. زکات

۶. روزه

۷. حج

۸. صلۀ رحم

۹. صدقه دادن

۱۰. بجا آوردن کارهای پسندیده.

ج ۴۲. قرآن (فانه ربیع القلوب)

ج ۴۳. تفسیر موضوعی. «ینطق بعضه ببعض و یشهد بعضه علی بعض».

ج ۴۴. امر به معروف و نهی از منکر.

ج ۴۵. قرآن.

ج ۴۶. شرک.

ج ۴۷. ظلم بر نفس خویش.

ج ۴۸. ظلم بر دیگران.

ج ۴۹. کسری و قیصر.

ج ۵۰. غار حرا.

ج ۵۱. خطبه قاصعه. «قصع» در لغت به معنای نشخوار کردن آمده است. و وجه تسمیه آن این است که چون حضرت آن را برای اهل کوفه بیان می‌فرمود بر شتر ماده‌ای سوار بود که نشخوار می‌کرد. و همچنین «قصع» به معنای «تحقیر کردن» نیز آمده است. بنابراین وجه تسمیه آن این است که: امام - علیه السلام - در آن شیطان را تحقیر و خوار و پست نموده است. [۵]

ج ۵۲. ابلیس شش هزار سال خدا را عبادت کرده و معلوم نیست که آیا از سالهای دنیا است یا از سالهای آخرت.

ج ۵۳. فرعون. با حذف دو حرف اول «عون» می‌شود که به معنای همکاری و مساعدت است و عون از برادران حضرت زینب (س) بود که در واقعه کربلا در رکاب امام حسین - علیه السلام - جنگید تا به درجه رفیع شهادت نائل آمد.

ج ۵۴. حضرت علی - علیه السلام - مدال برنده در آخرت را بهشت و بازنده را آتش جهنم می‌داند «الا و ان الیوم المضمار و غدا السباق، و السبقه الجنه و الغایه النار». [۶]

ج ۵۵. حضرت امام حسن - علیه السلام - .

ج ۵۶. خانواده رسول خدا - صلی الله علیه و آله - که اولین خانواده اسلامی بودند و اعضاء آن عبارت بودند از: پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - ، حضرت علی - علیه السلام - و حضرت خدیجه (س) .

و لم یجمع بیت واحد یومئذ فی الاسلام غیر رسول الله - صلی الله علیه و آله - و خدیجه و انا ثالثهما» [۷]

ج ۵۷. وزیر. «انک تسمع ما اسمع، و تری ما اری، الا انک لست بنبی و لکنک وزیر و انک لعلی خیر». [۸]

ج ۵۸. حضرت علی - علیه السلام - تفاوت انسان و حیوان را در «ادب» می‌داند و می‌فرماید: «فان العاقل یتعظ بالادب، و البهائم لا یتعظ الا بالضرب». یعنی عاقل با اندرز و ادب پند می‌پذیرد اما چهار پایان با زدن. [۹]

ج ۵۹ :

۱. «لا مال اعود من العقل». هیچ مالی سود آورتر از خرد نیست.

۲. «ولا وحده اوحش من العجب». هیچ تنهایی وحشتناکتر از خود پسندی نیست.

۳. «ولا عقل کالتدبیر». هیچ عقلی چون تدبیر نیست.

۴. «ولا کرم کالتقوی». هیچ کرامتی هم ارج تقوی نیست.

۵. «ولا قرین کحسن الخلق». هیچ همنشینی چون نیک خوئی نیست.

۶. «ولا میراث کا لادب». هیچ میراثی مثل ادب نیست.

۷. «ولا تجاره کالعمل الصالح». هیچ تجارتی چون عمل صالح نیست.

۹. «ولا ربح کالثواب». هیچ سودی بهتر از ثواب نیست.

۱۰. «ولا ورع کالوقوف عند الشبهه». هیچ پرهیزگاری همانند باز ایستادن در مقابل شبهه نیست.

۱۱. «ولا زهد کالزهد فی الحرام». هیچ زهدی هم قدر زهد در حرام نیست.

۱۲. «ولا علم کالتفکر». هیچ دانشی همچون اندیشیدن نیست.

۱۳. «ولا عبادۀ کاداء الفرائض». هیچ عبادتی همچون قیام به واجبات نیست.

۱۴. «ولا ایمان کالحیاء و الصبر». هیچ ارزش ایمانی مانند شرم و صبر نیست.

۱۵. «ولا حسب کالتواضع». هیچ عنوانی همتای فروتنی نیست.

۱۶. «ولاشرف كالعلم». هیچ شرفی مانند دانش نیست.
۱۷. «ولا عز كالعلم». هیچ شکوهی چونان بردباری نیست.
۱۸. «ولامظاهره اوثق من المشاوره. هیچ پشتیبانی اطمینان بخش تر از مشاوره نیست.
- ج ۶۰. حضرت امام حسن - علیه السلام - .
- ج ۶۱. خودپسندی. «او حش الوحشه العجب».
- ج ۶۲. احمق، بخیل، هرزه‌گو، دروغ‌گو.
- ج ۶۳. کبر و غرور.
- ج ۶۴. خیانت به امت. «وان اعظم الخيانه الامه»
- ج ۶۵. به سه بخش. «للمومن ثلاث ساعات: فساعه یناجي فيها ربه، وساعه یرم معاشه و ساعه یخلي بين نفسه و بین لذتها فيها یحل و یجمل»، یعنی مومن باید ساعات زندگی خود را به سه بخش تقسیم کند: ۱. ساعاتی با خدای خود به مناجات و راز و نیاز بپردازد. ۲. ساعتی را در همراه اصلاح معاش زندگی به کار گیرد. ۳. قسمتی را در هم برای بهره‌گیری از لذتهای حلال و دلپسند صرف نماید.
- ج ۶۶. ۱. بوی خوش. ۲. عسل. ۳. سواری. ۴. نگرستن به طبیعت زیبا. «والطیب نشره، و العسل نشره، و الרכوب نشره، و النظر الي الخضره نشره»
- ج ۶۷. حقوق متقابل فرماندهان و نیروهای مسلح.

- [۱]. خطبه ۱۹۳.
- [۲]. «عکاظ» نام بازاری بوده که عرب پیش از اسلام هر سال یک ماه در آنجا گرد می‌آمدند و اشعاری پیرامون حسب و نسب خود می‌خواندند و به این طریق بر یکدیگر فخر و مباهات می‌نمودند. و بیشتر متاعی که در آنجا خرید و فروش می‌شد چرم بود.
- [۳]. «سبا» نام قبیله‌ای بود از اولاد سبا ابن یسجب ابن قحطان که چون پیامبران را تکذیب کردند خداوند آب را بر آنها مسلط نمود و خانه‌هایشان را غرق کرد و ایشان در شهرها پراکنده گشتند. به این ترتیب تفرقه آنان در میان عرب ضرب‌المثل شد که هر پراکندگی را به فرزندان قبیله سبا تشبیه می‌کنند.
- [۴]. خطبه ۱۰۱.
- [۵]. خطبه ۱۹۲ (قاصعه).
- [۶]. «آگاه باشید، امروز روز تمرین و آمادگی، و فردا روز مسابقه، جایزه برندگان بهشت و جایزه بازندگان آتش جهنم است.»
- [۷]. خطبه ۱۹۲ (قاصفه)، شماره ۱۲۰.
- [۸]. ای علی! شما می‌شنوی آنچه را که من می‌شنوم و می‌بینی آنچه را که من می‌بینم جز این که شما نبی و پیامبر نیستی هر چند که وزیر منی و رهرو بهترین راهی. خطبه ۱۹۲ (قاصعه). شماره ۱۲۲.
- [۹]. نامه ۳۱، شماره ۱۰۹.

- معماهای پیامبران

۱. نام پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - چند بار در نهج البلاغه ذکر شده است؟
۲. چهار پیامبر که در خطبه ۱۶۰ به آن اشاره شده است کدامند؟
۳. به کدامیک از پیامبران، خداوند حکومت بر جن و انس را به همراه نبوت عطا کرد؟
۴. نام پیامبری است که از لیف خرما زنبیل می‌بافت و صاحب مزامیر (زبور) بود و حضرت علی - علیه السلام - او را قاری بهشتیان معرفی می‌کند؟
۵. یکی از پیامبران که همسر و فرزند نداشت و نام آن در خطبه ۱۶۰ ذکر شده است، کدام است؟
۶. پیامبری که سنگ را بالمش خود می‌کرد و لباس خشن می‌پوشید و حضرت علی - علیه السلام - آن را به عنوان اسوه معرفی می‌کند؟ کیست؟
۷. کدام پیامبر بود که همراه برادرش و با عصا و لباس پشمی فرعون را به یکتاپرستی دعوت کرد؟
۸. حضرت علی - علیه السلام - کدام یک از پیامبران را «کلیم الله» (هم سخن خدا) معرفی می‌کند؟

جواب معماهای پیامبران

- ج ۱. پنجاه و یک بار. مراد فقط کلمه «محمد - صلی الله علیه و آله - است.
- ج ۲. حضرت محمد - صلی الله علیه و آله - ، حضرت موسی - علیه السلام - ، حضرت داود - علیه السلام - ، حضرت عیسی - علیه السلام - .
- ج ۳. سلیمان بن داود. در خطبه ۱۸۲ حضرت علی - علیه السلام - در ضمن توصیه به تقوی می‌فرماید: اگر راهی به سوی بقاء یا جلوگیری از مرگ وجود داشت حتما «سلیمان بن داود» آن را در اختیار می‌گرفت، چرا که خداوند حکومت بر جن و انس را همراه نبوت و مقام بلند قرب و منزلت الهی به او اعطا کرد.

- ج ۴. حضرت داود - علیه السلام - [۱].
 ج ۵. حضرت عیسی - علیه السلام - .
 ج ۶. حضرت عیسی - علیه السلام - .
 ج ۷. حضرت موسی با بردارش هارون. [۲].
 ج ۸. حضرت موسی - علیه السلام - [۳].

- [۱]. خطبه ۱۶۰.
 [۲]. خطبه ۱۹۲، شماره ۴۲.
 [۳]. خطبه ۱۶۰، شماره ۱۶.

۴- معماهای فرمانداران و قضات

۱. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در مصر چه کسی بود؟
۲. حضرت علی - علیه السلام - چه کسی را به فرمانداری مصر به جای محمد بن ابی بکر منصوب کرد؟
۳. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در شهر اردشیر خرّه که یکی از شهرهای استان خوزستان بود چه کسی است؟
۴. نام یکی از فرمانداران حضرت علی - علیه السلام - است که در امر فرمانداری خیانت کرده بود؟
۵. نام یکی از قضات حضرت علی - علیه السلام - است که به خاطر خرید خانه مجلل حضرت علی - علیه السلام - او را سرزنش می‌کند؟
۶. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در شهر مکه چه کسی بود؟
۷. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در استان آذربایجان چه کسی بود؟
۸. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در استانهای بصره، اهواز، فارس، کرمان چه کسی بود؟
۹. فرمانداران حضرت علی - علیه السلام - در شهر یمن چه کسانی بودند؟
۱۰. استاندار حضرت علی - علیه السلام - در استان همدان چه کسی بود؟
۱۱. فرماندار حضرت علی - علیه السلام - در شهر انبار چه کسی بود؟
۱۲. حضرت علی - علیه السلام - در حکمت ۴۴۳ کدام یک از فرماندهان خود را به کوه سخت و قله تسخیر ناپذیر معرفی می‌کند؟
۱۳. حضرت علی - علیه السلام - در نامه ۱۳ کدام یک از فرماندهان خود را سپر و زره رزمندگان معرفی می‌کند؟
۱۴. حضرت علی - علیه السلام - در نامه ۱۳ کدام یک از فرماندهان خود را فرمانده الگو معرفی می‌کند؟

جواب معماهای فرمانداران و قضات

۱. محمد بن ابی بکر. [۱]
- ج ۲. «مالک اشتر» به جای محمد بن ابی بکر به سمت فرمانداری مصر از طرف حضرت علی - علیه السلام - منصوب شد. [۲]
- ج ۳. مصقله بن هبیره شیبانی. [۳]
- ج ۴. منذر بن جارود عبدي.
- ج ۵. شریح بن حارث. [۴]
- ج ۶. قثم بن عباس.
- ج ۷. اشعث بن قیس. [۵]
- ج ۸. عبدالله بن عباس [۶]
- ج ۹. فرمانداران حضرت علی - علیه السلام - در یمن، «عبیدالله بن عباس»، و «سعید بن حمران» بودند. ۱
- ج ۱۰. «جریر بن عبدالله بجلی»، از فرمانداران حضرت علی - علیه السلام - در استان همدان بود.
- ج ۱۱. «حسان بن حسان بکری»، از فرمانداران حضرت علی - علیه السلام - در شهر انبار بود.
- ج ۱۲. مالک اشتر. «مالک و مالک! والله لوکان جبلا لکان فندا، ولوکان حجرا لکان صلدا، لایرتقیه الحافر، ولا یوفی علیه الطائر»: [۷]
- مالک، اما چه مالکی به خدا سوگند اگر کوه بود یکتا بود، و اگر سنگ بود سر سخت و محکم بود، هیچ مرکبی نمی‌توانست از کوهسار وجودش بالا رود و هیچ پرنده‌ای به او ج او راه نمی‌یافت.
- ج ۱۳. مالک اشتر: «وقد امرت علیکما و علی من فی حیزکما مالک ابن الحارث الا شتر فاسمعا له و اطیعا، و اجعلاه در عا و مجنا». [۸]
- ج ۱۴. مالک اشتر نخعی

[۱] . نامه ۲۷، شماره ۱۲ .

[۲] . نامه ۳۴ .

[۳] . نامه ۴۳ .

[۴] . نامه ۳ .

[۵] . نامه ۱۵ .

[۶] . نامه ۲۰ .

[۷] . نامه، ۲۴ .

[۸] . نامه ۱۳، ترجمه «مالك پسر حارث اشتر را بر شما و زيردستان شما امير و فرمانروا قرار دادم، بنابراین، گوش به فرمان و مطيع او باشيد، او را زره و سپر خویش قرار دهيد.»

۵- معماهاي شهرها و کشورها

۱. نام چند شهر در نهج البلاغه ذکر شده است؟
۲. نام شهري است در نهج البلاغه که اگر حرف دوم آن را حذف کنيم نام يك حيوان مي شود و اگر حرف آخر آن را حذف کنيم به معنای بينايي است؟
۳. نام يکي از شهرهاي عراق، که اهل آن طبق خطبه ۱۰۲ به مرگ سرخ و گرسنگي مبتلا خواهند شد؟
۴. نام يکي از شهرهاي استان فارس، که اسود بن قطبه رئيس سپاه حضرت علي - عليه السلام - در آن شهر بود؟
۵. نام کشوري است که اگر حرف اول آن را برداريم از اوزان مي شود؟
۶. حضرت علي - عليه السلام - اهل کدام کشور را در زمان خودش تشبيه به زن حامله مي کند؟
۷. نام سه استان از استانهاي ايران که حضرت علي - عليه السلام - فرماندار براي آنها اعزام مي کند چيست؟
۸. حضرت علي - عليه السلام - اهل کدام شهر را سپاه زن و پيرو شتر معرفي مي کند؟
۹. حضرت علي - عليه السلام - کدام شهر را دورترين نقطه از آسمان معرفي مي کند و نه دهم از بديها را در آن شهر مي داند؟
۱۰. حضرت علي - عليه السلام - چه شهري را براي پايخت حکومت خود انتخاب کرده بود؟
۱۱. حضرت علي - عليه السلام - اهل کدام شهر را در خطبه ۲۵ نفرين مي کند؟

جواب معماهاي شهرها و کشورها

- ج ۱. کوفه، بصره، شام، يمن، حجاز، عراق، مکه، مدینه، مصر.
- ج ۲. بصره. که اگر حرف دوم (ص) را حذف کنيم، «بره» مي شود و اگر حرف آخر (ه) را حذف کنيم «بصره» به معنای بينايي مي شود.
- ج ۳. بصره. [۱]
- ج ۴. حلوان.
- ج ۵. يمن. اگر حرف اول «ي» را حذف کنيم به «من» که از اوزان است تبديل مي شود.
- ج ۶. اهل عراق. [۲]
- ج ۷. استانهاي فارس، کرمان، اهواز، که فرماندار حضرت علي - عليه السلام - در اين شهرها عبدالله بن عباس بود.
- ج ۸. اهل بصره. حضرت علي - عليه السلام - در نکوهش اهل بصره پس از جنگ جمل فرمودند: شما اي مردمان بصره! سپاه زني «عائشه» و پيرو حيوان زبان بسته اي (شتر عائشه) شديد. [۳]
- ج ۹. بصره.
- ج ۱۰. کوفه، که پايخت حکومت حضرت علي - عليه السلام - بود.
- ج ۱۱. اهل کوفه.

[۱] . خطبه ۱۰۲ .

[۲] . خطبه ۷۱ .

[۳] . خطبه ۱۳ .

- معماهاي ياران حضرت علي - عليه السلام -

۱. يکي از ياران پيامبر - صلي الله عليه وآله - و حضرت علي - عليه السلام - که ايراني مي باشد و رسول خدا - صلي الله عليه وآله - او را از اهل بيت دانسته و در جنگ احزاب پيشهاد حفر خندق را مي دهد؟

۲. نام یکی از دوستان و شیعیان حضرت علی - علیه السلام - می‌باشد که در شعر و شاعری مهارت خاصی داشت؟
۳. یکی از یاران حضرت علی - علیه السلام - در بصره به عیادت او شرفیاب شده‌اند؟
۴. یکی از برادران حضرت علی - علیه السلام - است که تقاضای کمک از حضرت علی (ع) می‌کند؟
۵. از یاران باوفای حضرت علی - علیه السلام - است که یکی از دعاهایی که در شبهای جمعه خواندن آن مستحب است به نام او می‌باشد؟
۶. نام یکی از یاران باوفای حضرت علی - علیه السلام - است که از طرف یکی از خلفای سه گانه به ریزه تبعید شد؟
۷. حضرت علی - علیه السلام - در جواب نامه معاویه چه کسی را افتخار علویان معرفی می‌کند؟

جواب معماهای یاران و دوستان حضرت علی - علیه السلام -

- ج ۱. سلمان فارسی.
ج ۲. فرزندق.
ج ۳. علاء بن زیاد حارثی.
ج ۴. عقیل. [۱]
ج ۵. کمیل بن زیاد نخعی.
ج ۶. ابوذر غفاری.
ج ۷. ابوطالب.

[۱]. خطبه ۲۰۴.

۷- معماهای دشمنان حضرت علی - علیه السلام -

۱. حضرت علی - علیه السلام - در رابطه با قاتل خود ابن ملجم چه حکمی را صادر کرد؟
۲. حضرت علی - علیه السلام - کدام گروه از دشمنان خود را حزب شیطان معرفی می‌کند؟
۳. حضرت علی - علیه السلام - به کدام یک از دشمنان خود در حال خطبه خواندن لعنت فرستاد؟
۴. حضرت علی - علیه السلام - دستور کشتن کدام یک از دشمنان خود را صادر کرده بود؟
۵. کدام یک از دشمنان حضرت علی علیه السلام بود که بر اثر نفرین پیامبر اسلام - صلی الله علیه وآله - هرگز از غذا سیر نمی‌شد؟
۶. حضرت علی - علیه السلام - کدامیک از دشمنان خود را به شاخ بز تشبیه می‌کند؟
۷. حضرت علی - علیه السلام - در خطبه شقشقیه با جمله «فلما نهضت بالامر نکنت طائفه و مرقت اخري و قسط آخرون» سه گروه از دشمنان خود را معرفی می‌کند نام آن سه گروه را بنویسید؟
۸. حضرت علی - علیه السلام - در جواب نامه معاویه چه کسی را ننگ امویان معرفی می‌کند؟
۹. حضرت علی - علیه السلام - کدامیک از دشمنان خود را پرگو و پر حرف پیرامون قتل عثمان معرفی می‌کند؟

جواب معماهای دشمنان حضرت علی - علیه السلام -

- ج ۱. حضرت علی - علیه السلام - درباره قاتل خود فرمود: «بعد از من فقط یک ضربه بر فرق قاتلم وارد سازید و از مثله کردن او بپرهیزید.
ج ۲. اصحاب جمل (عائشه، طلحه، زبیر و یاران آنها). [۱]
ج ۳. اشعث بن قیس. [۲]
ج ۴. معاویه. [۳]
ج ۵. معاویه. [۴]
ج ۶. برج بن مسهرطائی. [۵]
ج ۷، ۱. ناکتین: گروهی بودند که در ابتداء امر با حضرت علی - علیه السلام - بیعت کردند اما بعد پیمان خود را شکستند مانند طلحه و زبیر.
۲. مارقین: گروهی کوتاه فکر و نا آگاه در لباس تقدس و با منطقی کودکانه در برابر حکومت حضرت علی - علیه السلام - بودند.
۳. قاسطین: گروهی بودند که بطور کلی حکومت حضرت علی - علیه السلام - را به رسمیت نمی‌شناختند و تن به حکومت مترقی و سعادت آفرین آن حضرت نمی‌دادند. لذا قاسطین یعنی ستمکاران خوانده شدند. مانند معاویه.

ج ۸. ابوسفیان.
ج ۹. معاویه. «و قد اکثرت في قتله عثمان...» [۶]

- [۱]. خطبه ۱۰.
- [۲]. خطبه ۱۹.
- [۳]. خطبه ۵۶.
- [۴]. خطبه ۵۶.
- [۵]. خطبه ۱۸۴.
- [۶]. نامه ۶۴، ۳۷.

۸- معماهای جنگ ها

جواب ۱. کدام يك از خلفاي سه گانه براي عزيمت به جنگ با روميان با حضرت علي - عليه السلام - مشورت کرد؟

- ۲. کدام يك از خلفاي سه گانه براي رفتن به جنگ با ايران با حضرت علي - عليه السلام - مشورت کرد؟
- ۳. چه کسانی جنگ جمل را برپا کردند و حضرت علي - عليه السلام - در چه خطبه‌اي از آنها انتقاد مي‌کند؟
- ۴. در کدام جنگ حضرت علي - عليه السلام - از شرکت امام حسن - عليه السلام - منع مي‌کند و فلسفه آن چیست؟

- ۵. در کدام جنگ بود که حضرت - عليه السلام - پرچم را به فرزندش محمد حنفیه داد؟
- ۶. چه کسی به حجاج خانه خدا حمله ور شد؟
- ۷. نام جنگي است که به اسم يکي از حيوانات است؟
- ۸. تاکتيکهاي جنگ در کدام خطبه بيان شده است؟
- ۹. در کدام جنگ بود که شعار «لا حکم الا لله» را سر دادند و توسط چه کسانی بود؟
- ۱۰. در چه جنگي بود که پيامبر گرامي اسلام - صلي الله عليه وآله - به حضرت علي - عليه السلام - بشارت شهادت داد؟

- ۱۱. واقعه «ليله الهرير» در چه جنگي اتفاق افتاد، و به چه معنا است؟
- ۱۲. در چه جنگهاي حمزه و جعفر (عموي پيامبر اکرم - صلي الله عليه وآله -) و عبيده بن حارث (پسر عموي پيامبر - صلي الله عليه وآله - به شهادت رسيدند؟
- ۱۳. در کدام جنگ و توسط چه کسی، جد و برادر و دائي معاویه کشته شدند؟
- ۱۴. در کدام خطبه حضرت علي - عليه السلام - آداب جنگ را به اصحاب خود مي‌آموزد؟
- ۱۵. نام يك نوع سلاح جنگي است که در صدر اسلام از آن استفاده مي‌کردند و اگر حرف اول و دوم آن را حذف کنیم به معنای يك نوع حيوان قوي و مایع خوردني است و اگر سه حرف آخر آن را حذف نمائیم به معنای «بويایی» است و اگر دو حرف آخر آن را حذف کنیم به معنای يك شئی گرانبها است و اگر حرف سوم و چهارم آن را حذف نمائیم نام قاتل امام حسين - عليه السلام - مي‌شود،
- ۱۶. در کدام جنگ معاویه و عمر و عاص نیرنگ قرآن بر سر نیزه کردن را پياده کردند و حضرت علي - عليه السلام - در کدام خطبه متذکر مي‌شود؟

معماهای جنگ ها

- ج ۱. عمر بن خطاب. (خلیفه دوم) [۱]
- ج ۲. عمر بن خطاب. [۲]
- ج ۳. طلحه و زبیر و عایشه. [۳]
- ج ۴. جنگ صفین. [۴]
- ج ۵. جنگ جمل. [۵]
- ج ۶. «ضحاک بن قیس» [۶] او از دوستان معاویه بود و به حجاج خانه خدا حمله ور شد.
- ج ۷. جنگ جمل. [۷]
- ج ۸. خطبه یکصد و بیست و چهارم.
- ج ۹. جنگ صفین توسط خوارج.
- ج ۱۰. پيامبر گرامي اسلام - صلي الله عليه وآله - در جنگ «احد» به حضرت علي - عليه السلام - بشارت شهادت داد. [۸]
- ج ۱۱. جنگ صفین. [۹] «هریر» در لغت عرب به زوزه سگ مي‌گویند. و ليله‌الهرير در جنگ صفین آن شبی را گویند که سپاه معاویه در آن شب در زیر ضربات سپاه امام - عليه السلام - همچون سگ زوزه مي‌کشیدند و نزدیک بود حکومت معاویه و امویان از هم پاشیده شود.

- ج ۱۲. حمزه عموي پیامبر اکرم - صلي الله عليه وآله - در جنگ احد، جعفر عموي پیامبر - صلي الله عليه وآله - در جنگ موته و عبيده بن حارث پسر عموي پیامبر - صلي الله عليه وآله - در جنگ بدر به شهادت رسیدند. [۱۰]
- ج ۱۳. در جنگ بدر توسط حضرت علي - عليه السلام - حضرت علي - عليه السلام - در این زمینه می‌فرماید: «من ابوالحسن» در هم کوبنده جد و برادر و دایی تو «معاویه» در روز بدرم. [۱۱]
- ج ۱۴. خطبه ۶۵ و ۱۲۴.
- ج ۱۵. شمشیر.
- ج ۱۶. جنگ صفین. در خطبه ۱۲۱.

- [۱]. خطبه ۱۴۶.
- [۲]. خطبه ۱۳۴.
- [۳]. خطبه ۱۷۲.
- [۴]. خطبه ۲۰۷.
- [۵]. خطبه ۱۱.
- [۶]. خطبه ۲۹.
- [۷]. «جمل» در لغت به معنای شتر می‌باشد.
- [۸]. خطبه ۱۵۶، شماره ۱۲.
- [۹]. خطبه ۱۳۰.
- [۱۰]. نامه ۹، شماره ۵.
- [۱۱]. نامه ۱۰، شماره ۸.

۹- معماهاي زنان

۱. زني که حضرت علي - عليه السلام - لقب حماله الحطب (هيزم کش) را به او می‌دهد کیست؟
۲. يکي از همسران پیامبر اکرم - صلي الله عليه وآله - است که از عاملان اصلي جنگ جمل بود؟
۳. حضرت علي - عليه السلام - چه کسی را بهترین زنان جهان معرفی می‌کند؟
۴. زني را که حضرت علي - عليه السلام - در خطبه ۱۹۲ هم راز و هم سنگر پیامبر اسلام - صلي الله عليه وآله - معرفی می‌کند چه نام دارد؟
۵. زني که حضرت علي - عليه السلام - در خطبه ۲۰۲ او را امانت رسول خدا - صلي الله عليه وآله - معرفی می‌کند چه نام دارد؟

جواب معماهاي زنان

- ج ۱. ام جميله همسر ابولهب و خواهر ابوسفیان [۱]
- ج ۲. «عایشه»، یکی از عاملان اصلي جنگ جمل بود.
- ج ۳. علي - عليه السلام - بهترین زنان جهان را فاطمه زهرا (س) معرفی می‌کند. و در ضمن مقایسه خاندان رسول خدا (- صلي الله عليه وآله -) با خاندان ابوسفیان می‌فرماید: «منا خير نساء العالمين» [۲] بهترین زنان جهان فاطمه (س) از ما است.
- ج ۴. حضرت خديجه (س). «ولم يجمع بيت واحد يومئذ في الاسلام غير رسول الله (- صلي الله عليه وآله -) وخديجه وانا ثالثهما» [۳]
- ج ۵. حضرت فاطمه (س). «ولقد استرجعت الوديه و اخذت الوديعه»، (اي پیامبر! امانتي که به من سپرده بودید هم اکنون باز داده شد). [۴]

- [۱]. نامه ۲۸، شماره ۱۳.
- [۲]. نامه ۲۸.
- [۳]. خطبه ۱۹۲، شماره ۱۲۰.
- [۴]. ۲۰۲، شماره ۳.

۱۰- معماهاي شاعران

۱. نام يکي از شاعران معروف زمان حضرت علي - عليه السلام - بود که از دوستان و شيعيان حضرت علي - عليه السلام - محسوب می‌شود؟
۲. حضرت علي - عليه السلام - در خطبه شقشقيه به شعر کدام يك از شعراي زمان خود تمسك می‌کند؟
۳. نام شاعري است که حضرت علي - عليه السلام - در خطبه ۱۶۲ به شعر آن تمسك می‌کند؟

جواب معماهاي شاعران

- ج ۱. «فرزدق» يکي از شاعران نامي و از جمله شيعيان و مخلصان حضرت بود.
ج ۲. حضرت علي - عليه السلام - در خطبه شفشقيه به شعر «اعشي» که از شاعران معروف زمان حضرت بود تمسک مي‌کند. [۱]
ج ۳. امرء القيس. [۲]

[۱]. خطبه ۳.

[۲]. خطبه ۱۶۲، شماره ۳.

۱۱- معماهاي حيوانات

۱. نام حشره‌اي است که حجاج بن يوسف ثقفی بوسيله آن از دنيا مي‌رود؟
 ۲. حضرت علي - عليه السلام - همهمه فراريان از جنگ را تشبيه به صدای چه حيواني مي‌کند؟
 ۳. نام پرنده‌اي است که حضرت علي - عليه السلام - به عنوان شگفتيهاي آفرينش، در خطبه ۱۵۵ ذکر مي‌کند؟
 ۴. نام چند پرنده در نهج‌البلاغه ذکر شده است؟
 ۵. نام چند حيوان در نهج‌البلاغه ذکر شده است؟
 ۶. نام چند حشره در نهج‌البلاغه ذکر شده است؟
 ۷. يکي از زيباترين پرندگان است که حضرت علي - عليه السلام - در خطبه ۱۶۵ به عنوان شگفتيهاي آفرينش ذکر مي‌کند؟
 ۸. نام پرنده‌اي در نهج‌البلاغه است که اگر سرکش حرف اول آن را برداريم به نام يکي از حيوانات مي‌شود؟
 ۹. نام يکي از بزرگترين موجودات دريايي که در نهج‌البلاغه ذکر شده است چیست؟
 ۱۰. کوچکترين حيواني که در نهج‌البلاغه ذکر شده است نام ببريد؟
 ۱۱. بزرگترين حيواني که در نهج‌البلاغه ذکر شده است کدام است؟
 ۱۲. نام حشره‌اي است داراي حواسي نيرومند و دو دندان، که آفت زراعت براي کشاورزان مي‌باشد؟
 ۱۳. طاووس با نگاه به کدام يك از اعضاء بدنش به گريه مي‌افتد؟
 ۱۴. نام حيواني است در نهج‌البلاغه، که اگر از دو طرف خوانده شود به يك معنا است؟
 ۱۵. نام پرنده‌اي است در نهج‌البلاغه، که هنگام پرواز جوجه‌هايش به او چسبيده‌اند؟
 ۱۶. حضرت علي - عليه السلام - نامه‌اي را که براي سلمان فارسي نوشته‌اند دنيا را به چه حيواني تشبيه کرده است؟
 ۱۷. حضرت علي - عليه السلام - بزدلي و ترسويي اصحاب خود را در جنگ با اهل شام به چه حيواني تشبيه مي‌کند؟
 ۱۸. نام پرنده‌اي که اگر دو حرف اول آن را حذف کنيم معنای «شخص» و اگر دو حرف آخر آن را حذف کنيم به معنای «ناشنوایی» است و در خطبه ۱۲۸ ذکر شده است؟
 ۱۹. نام پرنده‌اي است در خطبه ۱۵۵ که اگر حرف اول آن را حذف کنيم به معنای «آشکار کردن» است و اگر حرف اول و دوم آن را حذف کنيم نام يکي از غذاهاي خوردني است که معمولاً در ايام سوگواري پخته مي‌شود، و اگر حرف دوم آن را حذف کنيم نام يکي از شهرهاي استان سيستان و بلوچستان مي‌شود و اگر حرف آخر آن را ببندازيم به معنای «پنهانی» است؟
- جواب معماهاي حشرات، پرندگان و حيوانات
- ج ۱. خنفساء (سوسك)
 - ج ۲. حضرت علي - عليه السلام - همهمه فراريان جنگ را به صدای «سوسمار» تشبيه کرده است. [۱]
 - ج ۳. خفاش. [۲]
 - ج ۴. نام هشت پرنده در نهج‌البلاغه ذکر شده است که عبارتند از: کرکس، خفاش، طاووس، کلاغ، خروس، عقاب، کبوتر، شترمرغ.
 - ج ۵. نام سيزده حيوان در نهج‌البلاغه ذکر شده است که عبارتند از: فيل، گرگ، اسب، گوسفند، شتر، سوسمار، نهنگ، افعی، کفتار، شير، گورخر، مار، بز.
 - ج ۶. نام سه حشره در نهج‌البلاغه ذکر شده است که عبارتند از: خنفساء (سوسك)، ملخ، عنكبوت.
 - ج ۷. «طاووس» يکي از زيباترين پرندگان است که در نهج‌البلاغه ذکر شده است.
 - ج ۸. پرنده‌اي که اگر سرکش حرف اول آن را برداريم نام حيواني مي‌شود «کلاغ» است که «لاغ» مي‌شود.
 - ج ۹. «نهنگ» بزرگترين موجودات دريايي است که در نهج‌البلاغه ذکر شده است.
 - ج ۱۰. «مورچه و پشه» کوچکترين حيوان در نهج‌البلاغه مي‌باشند.

- ج ۱۱. «فیل» بزرگترین حیوانی است که در نهج البلاغه از آن نام برده شده است. [۳]
- ج ۱۲. «ملخ» حشره‌ای است دارای حواسی نیرومند و دندان تیز، که آفت زراعت برای کشاورزان می‌باشد. [۴]
- ج ۱۳. طاووس با نگاه به «پاهایش» به گریه می‌افتد. [۵]
- ج ۱۴. حیوانی که از دو طرف خوانده شود به يك معنا است «گرگ» نام دارد. [۶]
- ج ۱۵. «خفاش» پرنده‌ای است که هنگام پرواز جوجه‌هایش به او چسبیده‌اند. [۷]
- ج ۱۶. امیرالمؤمنین علی - علیه السلام - دنیا را به «مار» تشبیه می‌کند. [۸]
- ج ۱۷. گفتار و سوسمار. [۹]
- ج ۱۸. کرکس.
- ج ۱۹. خفاش.

- [۱]. خطبه ۱۲۳.
- [۲]. خطبه ۱۵۵.
- [۳]. خطبه ۱۶۵ و خطبه ۱۸۵.
- [۴]. خطبه ۱۸۵.
- [۵]. خطبه ۱۶۵، شماره ۱۶.
- [۶]. خطبه ۱۰۸، شماره ۱۶.
- [۷]. خطبه ۱۵۵، شماره ۱۱.
- [۸]. نامه ۶۸.
- [۹]. خطبه ۶۸.

- معماهای خلفاء

۱. «ابو قحافه» لقب کدامیک از خلفا است؟
۲. کدام خلیفه داماد پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - بود؟
۳. کدام خلیفه بود که به حضرت علی - علیه السلام - گفت: از مردم برای من مهلت بگیر؟
۴. کدام خلیفه در جنگ با روم و ایران با حضرت علی - علیه السلام - مشورت کرد؟
۵. حضرت علی - علیه السلام - کدام خلیفه را تشبیه به شتر سوار سرکش می‌کند؟
۶. حضرت علی - علیه السلام - کدام خلیفه را به شتر پرخور و شکم برآمده تشبیه می‌کند؟
۷. حضرت علی - علیه السلام - نسبت خود را به خلافت به چه چیزی تشبیه می‌کند؟
۸. جمله «لقد تَمَصَّصَهَا فلان ...» در خطبه ششقیه انتقاد به کدامیک از خلفا می‌باشد؟
۹. حضرت علی - علیه السلام - دو صفت «خشونت» و «شتابزدگی و اشتباه» را برای کدام يك از خلفا در خطبه ششقیه ذکر می‌کند؟

جواب معماهای خلفاء

- ج ۱. ابو قحافه لقب «ابوبکر» می‌باشد. [۱]
- ج ۲. عثمان (خلیفه سوم).
- حضرت علی - علیه السلام - در مورد عثمان می‌فرماید: «تو از نظر دامادی پیامبر - صلی الله علیه و آله - به مرحله‌ای رسیدی که آن دو (ابوبکر و عمر) نرسیدند.» [۲]
- ج ۳. عثمان. [۳]
- ج ۴. خلیفه‌ای که در جنگ با روم و ایران با حضرت علی - علیه السلام - مشورت کرد، «عمر» بود.
- ج ۵. عمر. [۴]
- ج ۶. خلیفه سوم (عثمان) [۵]
- ج ۷. حضرت علی - علیه السلام - نسبت خود را به خلافت، نسبت سنگ وسط آسیاب به آسیاب تشبیه می‌کند. [۶]
- یعنی همانطوری که دوران و گردش آسیاب قائم به آن سنگ و میخ آهنی وسط است و بدون آن خاصیت آسیابی ندارد. همچنین خلافت بدست غیر من زیان دارد مانند سنگی که در گوشه‌ای افتاده در زیر دست و پای کفر و ضلالت لگد کوب شده.
- ج ۸. ابوبکر.
- ج ۹. عمر. حضرت علی - علیه السلام - در صفات عمر خلیفه دوم می‌فرماید: «فصیرها فی حوزة خشناء بغلظ کلمها و یخشن مسها و یکنثر العثار فیها و الاعتذار منها.» [۷]

«ابوبکر زمام خلافت را در اختیار کسی قرار داد که جوی از خشونت، سختگیری، اشتباه و پوزش طلبی بود.»

- [۱] . خطبه ۱۶۴، شماره ۳.
- [۲] . خطبه ۱۶۴، شماره ۳. (عثمان، رقیه و ام کلثوم را که بنابر مشهور دختران پیغمبر بودند به همسری خود در آورد. ابتدا با رقیه ازدواج کرد بعد از چند مدتی آن مظلومانه وفات نمود. سپس ام کلثوم را بجای خواهر به تزویج عثمان در آوردند).
- [۳] . خطبه ۱۶۴، شماره ۱۱.
- [۴] . خطبه ۳، شماره ۷.
- [۵] . خطبه ۳، شماره ۱۰.
- [۶] . خطبه ۳ (شفشقیه).
- [۷] . خطبه ۳، شماره ۶.

۱۳- معماهای ضرب‌المثلها

۱. مفهوم ضرب‌المثل «حوضی برایشان از آب پر سازم که تنها خود بتوانم آبش را بکشم» یعنی چه و برای چه کسانی فرموده است؟
۲. مفهوم ضرب‌المثل «گوسفند تک رو طعمه گرگ می‌گردد» یعنی چه و به چه مناسبتی حضرت علی - علیه السلام - ذکر کرده‌اند؟
۳. ضرب‌المثل «خاشاک در چشم و استخوان در گلو» یعنی چه، و به چه مناسبت حضرت علی - علیه السلام - ایراد فرموده‌اند؟
۴. معنای ضرب‌المثل «ذمه من گرو سخنانی است که می‌گویم و تمام آنها را ضمانت می‌کنم» چیست و به چه مناسبتی ایراد شده است؟
۵. ضرب‌المثل «شیری می‌خواهند از مادری که از شیردان باز ایستاده» به چه معنا است و در چه موردی ایراد شده است؟
۶. حضرت علی - علیه السلام - جمله «شما برای تیراندازی نشانه و برای خورنده لقمه و برای حمله کننده شکارید» را درباره چه کسانی فرموده و منظور آن حضرت چه بود؟
۷. مفهوم ضرب‌المثل «من بینی و چشم این کار را زده‌ام» [۱] چیست و در چه موردی گفته شده است؟
۸. مفهوم ضرب‌المثل «تربت ایدیکم» یعنی «دستهای شما به خاک آلوده باد» یعنی چه و در مورد چه کسانی گفته شده است؟

جواب معماهای ضرب‌المثلها

- ج ۱. مفهوم ضرب‌المثل این است که: «نقش‌های برای آنها (طلحه و زبیر) طرح کنم که راه فرار از آن را نداشته باشند.» [۲]
- این ضرب‌المثل را برای طلحه و زبیر فرموده است که خواهان خون عثمان بودند و جنگ جمل را به راه انداختند.
- ج ۲. مفهوم ضرب‌المثل این است که: «از تنهایی و پراکندگی بپرهیز که انسان تنها طعمه شیطان می‌شود.» [۳]
- وقتی که حضرت راجع به اشتباهات خوارج سبک مغز سخن می‌گفت این ضرب‌المثل را بیان فرمودند.
- ج ۳. این ضرب‌المثل را پیرامون غصب خلافت فرموده‌اند که حضرت علی - علیه السلام - در مقابل این غصب صبر و بردباری را پیش گرفتند که همچون خاری در چشم و استخوانی در لگو او را ناراحت می‌کرد. [۴]
- ج ۴. منظور و مقصود حضرت علی - علیه السلام - این است که: در راستی گفتارم تردیدی نیست و باطل و نادرستی در آن راه ندارد. این ضرب‌المثل را آن حضرت هنگامی که مردم مدینه با او بیعت کردند فرمود. [۵]
- ج ۵. معنای ضرب‌المثل این است که: طلحه و زبیر توقع دارند من هم مانند عثمان از مال فقرا و مسلمانان هر چه می‌خواهند به ایشان بدهم (لکن من چنین نخواهم کرد).
- این ضرب‌المثل را در توییح کسانی ایراد می‌کند که توقعات بی‌مورد از آن حضرت داشتند. [۶]
- ج ۶. درباره اهل بصره. منظور آن حضرت این است که: شما بخاطر کم فهمی و نادانی، لشکر بیگانه (اصحاب جمل) را به شهر خود راه دادید که شما را هدف تیر خودشان قرار داده، و اموالتان را خورده و گرفتارتان ساخته‌اند. [۷]

ج ۷. این ضرب‌المثل بجای ضرب‌المثل فارسی است که می‌گویند: «من همه طرف این کار را زیر و رو کرده‌ام» یعنی این کاری که می‌خواهم انجام بدهم تصمیم نهایی من است. این ضرب‌المثل را حضرت در مورد جنگ با معاویه بیان داشته است و آن را حتمی می‌داند.

ج ۸. یعنی خداوند شما را به فقر و پریشانی مبتلا سازد و خیر و نیکی نبینید. این ضرب‌المثل را حضرت علی - علیه السلام - خطاب به اهل شام فرموده است هنگامی که در جنگ با اهل شام سستی و سهل‌انگاری ورزیدند.

[۱] . لقد شربت انف هذا الامر و عينه». خطبه ۴۳ .

[۲] . خطبه ۱۳۷ . شماره ۴ .

[۳] . خطبه ۱۲۷ ، شماره ۸ .

[۴] . خطبه ۳ . شماره ۳ .

[۵] . خطبه ۱۶ ، شماره ۱ .

[۶] . خطبه ۲۲ ، شماره ۳ .

[۷] . خطبه ۱۴ ، شماره ۱ .

۱۴ - معماهاي مختلف

۱. حضرت علي - عليه السلام - چه کسی را تشبیه به گاو می‌کند و علت آن چیست؟

۲. «زبیر» با حضرت علي - عليه السلام - چه نسبتی دارد؟

۳. حضرت علي - عليه السلام - چه کسی را پدر قوچه‌ای چهارگانه معرفی می‌کند؟

۴. امام حسن و امام حسین - عليه السلام - برای آزادی چه کسی به حضور حضرت علي - عليه السلام - رسیدند؟

۵. چه کسی حضرت علي - عليه السلام - را به شوخی طبعی و اهل مزاح افتراء می‌زند؟

۶. در کدام نماز میت بود که پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - بجای پنج تکبیر، هفتاد تکبیر گفت؟

۷. شخصی که از طرف حضرت علي - عليه السلام - در جنگ صفین برای حکمیت انتخاب شده بود چه نام داشت؟

۸. شخصی که از طرف معاویه در جنگ صفین برای حکمیت انتخاب شده بود چه نام داشت؟

۹. به نظر حضرت علي - عليه السلام - علم بهتر است یا ثروت؟

۱۰. به نظر حضرت علي - عليه السلام - عدالت برتر است یا سخاوت؟

۱۱. کدامیک از ائمه هنگام نزول وحی بر پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - ، صدای ناله شیطان را شنید؟

۱۲. چه قومی از پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - درخواست معجزه (حرکت درخت از ریشه) کردند؟

۱۳. پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - به چه کسی غذای جویده دهان خود را می‌داد؟

۱۴. خداوند چه دینی را بالاتر از همه ادیان قرار داده است؟

۱۵. چه کسی متصدی غسل پیامبر گرامی اسلام - صلی الله علیه و آله - شد و پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - در دامن چه کسی جان سپرد؟

۱۶. در کدام قوم بود که گناه يك نفر موجب عذاب و کيفر برای همه قوم شد؟

۱۷. کدام يك از مخلوقات خداوند خواب و فراموشی ندارد؟

۱۸. حضرت علي - عليه السلام - چه مخلوقاتی را ستون برای عرش معرفی می‌کند؟

۱۹. حضرت علي - عليه السلام - کوتاهی حکومت چه کسی را به لیسیدن سگ از بینی تشبیه کرده‌اند؟

۲۰. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - مسلمان واقعی چه کسی است؟

۲۱. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - شریب‌ترین مردم چه کسانی هستند؟

۲۲. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - مبعوضترین افراد نزد خدا چه کسانی هستند؟

۲۳. در کدام ماجرا بود که ردای حضرت علي - عليه السلام - از دو طرف پاره می‌شود؟

۲۴. حضرت علي - عليه السلام - بی‌ارزشی چه چیزی را به آب بینی گوسفند تشبیه می‌کند؟

۲۵. حضرت علي - عليه السلام - چه چیزی را به آبی متعفن و لقمه‌ای گلوگیر تشبیه می‌کند؟

۲۶. چه کسی دوبار اسیر شده است؟

۲۷. «عرف النار» لقب چه کسی و به چه معنا است؟

۲۸. نام چه فصلهایی در نهج‌البلاغه ذکر شده است؟

۲۹. شعار خوارج در جنگ صفین چه بود؟

۳۰. حضرت علي - عليه السلام - در مورد کدام قوم فرمود «از شما حتی ده نفر باقی نخواهد ماند»؟

۳۱. حضرت علي - عليه السلام - عاقبت کدام قوم را دزد و راهزن معرفی می‌کند؟

۳۲. حضرت علي - عليه السلام - ترسناکترین فتنه برای مؤمنین را، فتنه چه کسی می‌داند؟

۳۳. چه قومي مرتکبين گناه کبيره را کافر مي دانند؟
۳۴. حضرت علي - عليه السلام - ترکهاي مغول را به صفاتي معرفي مي کند؟
۳۵. حضرت علي - عليه السلام - فاصله بين چه چيزي را چهار انگشت مي داند؟
۳۶. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - کدام ظلم بخشودني نيست؟
۳۷. محبوبترين چيزي که حضرت علي - عليه السلام - دوست داشت با آن ملاقات کند چه بود؟
۳۸. «ابن نابه» لقب چه کسي مي باشد؟
۳۹. مراد از «ناکثين»، «قاسطين» و «مارقين» چه کساني هستند؟
۴۰. «شيطان رده» لقب چه کسي مي باشد؟
۴۱. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - بهترين مخلوق در نزد خدا چه کسي است؟
۴۲. حضرت علي - عليه السلام - مصرف اموال خود را بعد از وفاتش به چه کسي مي سپارد؟
۴۳. «اسداله» لقب چه کسي مي باشد؟
۴۴. «اسد الاحلاف» لقب چه کسي مي باشد؟
۴۵. روزي از ايام هفته است که خواندن نماز مخصوصي در آن روز سفارش شده و حضرت علي - عليه السلام - در نامه ۶۹ به آن اشاره دارد؟
۴۶. عاجزترين مردم از نظر حضرت علي - عليه السلام - چه کسي است؟
۴۷. از نظر حضرت علي - عليه السلام - ايمان بر چند پايه استوار است؟
۴۸. مراد حضرت علي - عليه السلام - از جمله، «زبان عاقل در پشت قلب او، و قلب احمق در پشت زبان او قرار دارد» چيست؟
۴۹. حضرت علي - عليه السلام - جمله، «خواب توام با يقين و ايمان بهتر است از نماز با شك» را خطاب به چه گروهي فرمودند؟
۵۰. حضرت علي - عليه السلام - چه چيز را به ميوه نارس تشبيه مي کند؟
۵۱. کدام يك از اصول دين در نهج البلاغه ذکر شده است؟
۵۲. کدام يك از فروع دين در نهج البلاغه ذکر شده است؟
۵۳. حضرت علي - عليه السلام - در خصوص جلوگیری از احتكار در نامه ۵۳ چه دستوراتي را براي مالك اشتر صادر کرد؟
۵۴. از دیدگاه حضرت علي - عليه السلام - عيد واقعي چه روزي است؟
۵۵. حضرت علي - عليه السلام - در حکمت ۱۴۶ چه چيزي را پاسدار ايمان معرفي مي کند؟
۵۶. حضرت علي - عليه السلام - در حکمت ۲۲۸ جشن روزه دار در چه چيز مي داند؟
۵۷. بزرگترين گناه در حکمت ۳۴۸ چه گناهي معرفي شده است؟
۵۸. بزرگترين فاجعه تاريخ در نگاه حضرت علي - عليه السلام - چه بود؟
۵۹. بزرگترين شاهد در نهج البلاغه در خطبه ۲۱۲ چه کسي معرفي شده است؟
۶۰. بهترين داور در نهج البلاغه چه کسي معرفي شده است؟
۶۱. حضرت علي - عليه السلام - در نامه ۴۵ ترسناکترين دادگاه را کدام دادگاه معرفي مي کند؟
۶۲. حضرت علي - عليه السلام - بزرگترين فقر را چه چيزي معرفي مي کند؟
۶۳. دو نقدينه رايج در عصر حضرت علي - عليه السلام - چه بود؟

جواب معماهاي مختلف

ج ۱. طلحه. [۱]

ج ۲. زبير «پسردائي» حضرت علي - عليه السلام - مي باشد. [۲]

ج ۳. مروان بن حکم. [۳]

ج ۴. مروان بن حکم. [۴]

ج ۵. عمر وعاص. [۵]

ج ۶. نماز بر پيکر حمزه سيدالشهداء، که پيامبر اکرم (- صلي الله عليه وآله -) بجاي پنج تکبير، هفتاد تکبير

گفتند. [۶]

ج ۷. ابوموسي اشعري.

ج ۸. عمر وعاص. [۷]

ج ۹. علم.

حضرت علي - عليه السلام - خطاب به کميل مي فرمايد: «اي کميل علم بهتر از مال است، (چون): ۱. علم تو را پاسداري مي کند ولي تو بايد مال را حفظ کنی. ۲. مال با انفاق کم مي شود ولي علم با انفاق افزون مي گردد. ۳. دست پروردگار مال به مجرد زوال مال از از بين مي روند (ولي شاگردان علم پايدارند). ۴. اي کميل بن زياد!

شناخت علم آیینی است که با آن جزا داده می‌شود، بوسیله آن انسان در دوران حیات، اطاعت فرمان خدا می‌کند و بعد از وفات نام نیک از او می‌ماند، و علم حاکم است و مال محکوم.» [۸]

- ج ۱۰. عدالت.
از حضرت علی - علیه السلام - پرسیدند که آیا جود برتر است یا عدالت؟ امام - علیه السلام - به دو دلیل فرمودند که عدالت برتر است:
۱. عدالت هر چیز را در جای خود قرار می‌دهد ولی سخاوت آن را از مسیرش فراتر می‌برد.
 ۲. عدالت، قانونی همگانی است ولی سخاوت جنبه خصوصی دارد بنابراین عدالت شریفتر و برتر است. [۹]
- ج ۱۱. کسی که هنگام نزول وحی بر پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - صدای ناله شیطان را شنیده «حضرت علی - علیه السلام -» بود. [۱۰]
- ج ۱۲. قومی که درخواست معجزه از پیامبر اسلام - صلی الله علیه و آله - کردند، قوم «قریش» بود. [۱۱]
- ج ۱۳. پیامبر گرامی اسلام - صلی الله علیه و آله - به حضرت علی - علیه السلام - غذای جویده دهان خود را می‌داد. [۱۲]
- ج ۱۴. «دین اسلام» دینی است که خداوند آن را بر همه ادیان برتری داده است. [۱۳]
- ج ۱۵. حضرت علی - علیه السلام - متصدی غسل پیامبر گرامی اسلام - صلی الله علیه و آله - بود. [۱۴]
- ج ۱۶. قومی که گناه بیک نفر موجب عذاب و کیفر برای همه قوم شد، «قوم ثمود» بود. [۱۵]
- ج ۱۷. فرشتگان و ملائکه. [۱۶]
- ج ۱۸. فرشتگان. [۱۷]
- ج ۱۹. مروان بن حکم. [۱۸]
- ج ۲۰. حضرت علی - علیه السلام - در مورد مسلمان واقعی می‌فرماید: مسلمان واقعی کسی است که مسلمانان از زبان و دستش در امان باشند مگر آن جا که حق اقتضا کند. و آزار رساندن به هیچ مسلمانی جز در مواردی که موجبی (به حکم خدا) داشته باشد روا نیست. [۱۹]
- ج ۲۱. شریفترین مردم در نزد حضرت علی - علیه السلام - «خوارج» بودند. [۲۰]
- ج ۲۲. «مبغوضترین افراد نزد خدا بندهای است که خدا او را به خودش واگذاشته، از راه راست منحرف گشته و بدون راهنما گام بر می‌دارد.» [۲۱]
- ج ۲۳. هنگام بیعت مردم با حضرت علی - علیه السلام - [۲۲]
- ج ۲۴. «دنیا» در نزد حضرت علی - علیه السلام - از آب بینی گوسفند بی ارزشتر است. [۲۳]
- ج ۲۵. زمامداری و حکومت بر مردم در نزد حضرت علی - علیه السلام - همانند آبی متعفن و لقمه‌ای گلوگیر است. [۲۴]
- ج ۲۶. «عرف النار» لقب اشعث بن قیس است. [۲۵]
- ج ۲۷. اشعث بن قیس. [۲۶]
- ج ۲۸. فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان.
- ج ۲۹. شعار خوارج در جنگ صفین «لا حکم الا لله» بود. یعنی: فرمانی جز فرمان خدا نیست. [۲۷]
- ج ۳۰. قوم خوارج. [۲۸]
- ج ۳۱. قوم خوارج. [۲۹]
- ج ۳۲. فتنه بنی امیه. [۳۰]
- ج ۳۳. قوم خوارج. آنان عقیده داشتند که هر کس گناه کبیره‌ای انجام دهد کافر و از اسلام خارج می‌گردد.
- ج ۳۴. حضرت علی - علیه السلام - درباره ترکهای مغول می‌فرماید: گویا قومی را می‌نگرم که چهره‌هایشان همچون سپرهای چکش خورده است، دیباج و حریر می‌پوشند، اسبهای اصیل را یدک می‌کشند و آن چنان دستشان در کشتار باز است که مجروحان از روی بدن کشتگان حرکت می‌کنند، و فراریان از اسیر شدگان کم‌ترند.» [۳۱]

[۱] . خطبه ۳۱ .

[۲] . خطبه ۳۱ .

[۳] . خطبه ۷۳، شماره ۳ .

[۴] . خطبه ۷۳ .

[۵] . خطبه ۸۴ .

[۶] . نامه ۲۸، شماره ۷ .

[۷] . نامه ۳۹ .

[۸] . حکمت ۱۴۷، شماره ۳ .

[۹] . حکمت ۴۳۷ .

- [۱۰]. خطبه ۱۹۲، شماره ۱۲۱.
- [۱۱]. خطبه ۱۹۲، شماره ۱۲۳.
- [۱۲]. خطبه ۱۹۲، شماره ۱۱۷.
- [۱۳]. خطبه ۱۹۸، شماره ۱۲.
- [۱۴]. خطبه ۱۹۷، شماره ۳.
- [۱۵]. خطبه ۲۰۱، شماره ۲.
- [۱۶]. خطبه ۱، شماره ۱۹.
- [۱۷]. خطبه ۱، شماره ۲۱.
- [۱۸]. خطبه ۷۳، شماره ۲.
- [۱۹]. خطبه ۱۶۷، شماره ۳.
- [۲۰]. خطبه ۱۲۷، شماره ۵.
- [۲۱]. خطبه ۱۰۳، شماره ۶.
- [۲۲]. خطبه ۳، شماره ۱۳.
- [۲۳]. خطبه ۳، شماره ۱۸.
- [۲۴]. خطبه ۵، شماره ۲.
- [۲۵]. خطبه ۱۹، شماره ۱.
- [۲۶]. خطبه ۱۹، کلام سید رضی.
- [۲۷]. خطبه ۴۰، شماره ۱.
- [۲۸]. خطبه ۵۹.
- [۲۹]. خطبه ۶۰.
- [۳۰]. خطبه ۹۳، شماره ۷.
- [۳۱]. خطبه ۱۲۸، شماره ۴.
- ج ۳۵. فاصله بین حق و باطل. [۱].
- ج ۳۶. شرك به خدا. [۲].
- ج ۳۷. محبوبترین چیز در نزد امیرالمؤمنین - علیه السلام - «مرگ» بود. [۳].
حضرت می‌فرماید: «محبوبترین چیزی که دوست دارم ملاقاتش کنم، مرگ است».
- ج ۳۸. «ابن نابغه» یا پسر نابغه لقب عمرو عاص می‌باشد.
- ج ۳۹. «ناکثین» یعنی پیمان شکنان، «قاسطین» یعنی متجاوزان و «مارقین» یعنی خارج شوندگان از دین. [۴].
- ج ۴۰. «شیطان رده» لقب ذوالنثیه رئیس خوارج می‌باشد.
- حضرت علی - علیه السلام - در موردش می‌فرماید: «و اما شیطان رده با صاعقه‌ای که قلبش را به طپش در آورد و سینه‌اش را به لرزه انداخت کارش را تمام ساختم».
- ج ۴۱. از دیدگاه حضرت علی - علیه السلام - حضرت محمدبن عبدالله - صلی الله علیه وآله - پیامبر گرامی اسلام بهترین مخلوق در نزد خدا است. [۵].
- ج ۴۲. به امام حسن - علیه السلام - . [۶].
- ج ۴۳. «اسدالله» لقب حمزه سید الشهداء عموی پیامبر گرامی اسلام - صلی الله علیه وآله - می‌باشد. [۷].
- ج ۴۴. «اسد الاحلاف» لقب ابوسفیان می‌باشد. [۸].
- ج ۴۵. «روز جمعه» [۹] از روزهایی است که خواندن نماز جمعه در آن روز مستحب می‌باشد و حضرت علی - علیه السلام - اهمیت این روز را به حارث همدانی در نامه ۶۹ سفارش می‌کند.
- ج ۴۶. «از دیدگاه حضرت علی - علیه السلام - عاجزترین مردم کسی است که از بدست آوردن دوست عاجز بماند و از او عاجزتر کسی است که دوستان بدست آورده را از دست بدهد.» [۱۰].
- ج ۴۷. درباره ایمان از حضرت علی - علیه السلام - سؤال شد در پاسخ فرمود: ایمان بر چهار پایه استوار است: «صبر، یقین، عدالت، و جهاد». [۱۱].
- ج ۴۸. سید رضی درباره این جمله می‌فرماید: منظور این است که عاقل زبانش را رها نمی‌سازد در سخن گفتن، مگر بعد از مشورت و فکر و سنجش. ولی احمق حرفها و سخنانی که از زبانش می‌پرد قبل از مراجعه به فکر و دقت و اندیشه است. بنابراین گویا زبان عاقل تابع و پشت قلب او است و قلب احمق تابع زبانش می‌باشد. [۱۲].
- ج ۴۹. خوارج. [۱۳].
- ج ۵۰. طلب خلافت بعد از غصب ابوبکر.
- ج ۵۱. کلیه پنج اصل (توحید، عدل، نبوت، امامت، معاد).
- ج ۵۲. نماز، روزه، زکات، حج، جهاد، [۱۴] امر به معروف و نهی از منکر. [۱۵].

ج ۵۳. «فامنع من الاحتكار فان رسول الله - صلي الله عليه وآله - منع منه و ليكن البيع بيعا سمحا: بموازين عدل، و اسعار لا تجحف بالفريقين من البايع و المبتاع، فمن قارف حكره بعد نهيك اياه فنكل به و عاقبه في غير اسراف» [۱۶]

«از احتكار به شدت جلوگیری کن که رسول خدا - صلي الله عليه وآله - از آن منع فرمود. باید معاملات با شرائط آسان صورت گیرد، با موازين عدل و نرخهایی که نه به فروشنده زیان رساند و نه به خریدار، و هرگاه کسی پس از نهی از تو از احتکار، به چنین کاری دست بزند او را کیفر کن، در مجازات او بکوش، ولی این مجازات نباید بیش از حد باشد.»

ج ۵۴. عید واقعی روزی است که انسان در آن روز معصیت و نافرمانی خدا نکند. «کل يوم يعصي الله فيه فهو عید» [۱۷]

ج ۵۵. صدقه. «سوسوا ايمانكم بالصدقه». [۱۸]

ج ۵۶. قبولی روزه روزه‌دار نزد خداوند سبحان. «انما هو عيد لمن قبل الله صيامه». [۱۹]

ج ۵۷. کوچک شمردن گناهان. [۲۰]

ج ۵۸. مرگ رسول خدا - صلي الله عليه وآله - [۲۱]

ج ۵۹. خداوند. «يا اكبر الشاهدين». [۲۲]

ج ۶۰. خداوند «و نِعَمَ الحكم الله». [۲۳]

ج ۶۱. روز قیامت «و انما هي نفسي از روضها بالتقوي لتاتي امنه يوم الخوف الاكبر». [۲۴]

ج ۶۲. بی خردی. «اكبر الفقر الحمق». [۲۵]

ج ۶۳. طلا و نقره.

[۱]. خطبه ۱۴۱، شماره ۲.

[۲]. خطبه ۱۷۶، شماره ۳۱.

[۳]. خطبه ۱۸۰، شماره ۷.

[۴]. خطبه ۱۹۲، شماره ۱۱۳.

[۵]. خطبه ۱۹۸، شماره ۱۲.

[۶]. نامه ۲۴، شماره ۲.

[۷]. نامه ۲۸، شماره ۱۳.

[۸]. نامه ۲۸، شماره ۱۳.

[۹]. نامه ۶۹، شماره ۱۱.

[۱۰]. حکمت ۱۲.

[۱۱]. حکمت ۳۱.

[۱۲]. حکمت ۴۰.

[۱۳]. حکمت ۹۷.

[۱۴]. خطبه ۱۱۰.

[۱۵]. خطبه ۱۵۶.

[۱۶]. نامه ۵۳، شماره ۹۹.

[۱۷]. حکمت ۴۲۸.

[۱۸]. حکمت ۱۴۶.

[۱۹]. حکمت ۴۲۸.

[۲۰]. حکمت ۳۴۸.

[۲۱]. خطبه ۲۰۲، ۲۳۵.

[۲۲]. خطبه ۲۱۲.

[۲۳]. نامه ۴۵، شماره ۸.

[۲۴]. نامه ۴۵، شماره ۱۰.

[۲۵]. حکمت ۳۸۰.

